

Spis rzeczy

Podziękowania	5
Wstęp	7

Rozdział 1

WOJNA TRZYDZIESTOLETNI W RZESZY	13
---	----

Rzesza Niemiecka przed rokiem 1618	14
Czechy i Nadrenia (1617–1628)	19
Chrystian IV, Gustaw Adolf i Wallenstein (1625–1630)	23
Gustaw Adolf i wielkie plany Szwecji (1629–1634)	30
Nietrwałość pokoju (1634–1648)	35
Następstwa wojny i pokoju	37

Rozdział 2

RZĄDY W OGARNIĘTEJ WOJNĄ EUROPIE	46
--	----

Podatki i wojna	50
Francja: restauracja monarchii i hugenoci	54
Niezastąpiony pierwszy minister: Richelieu w służbie u Ludwika XIII	59
Napięcia społeczne i bunty we Francji w latach trzydziestych	61
Kastylia i ustrój hiszpański	65
Olivares: integracja czy dezintegracja?	68
Szwecja: wyzwanie dla mocarstwa	72
Chrystian IV i „absolutyzm elekcyjny” w Danii	79
Korona i parlament w Anglii	83
Karol I i zerwanie z polityką konsensu	87
Szkocja i Długi Parlament	92

Rozdział 3

ŻYCIE CODZIENNE	99
---------------------------	----

Zaludnienie i niedobory żywności	100
Demograficzne skutki epidemii	108

Wpływ wojny	112
Ceny i płace	115
Rodzina	117
Zatrudnienie i podział dóbr	122
Mobilność społeczna i geograficzna	124

Rozdział 4

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA I ZYSK 128

Finanse	131
Przemysł i handel	134
Regiony gospodarcze: recesja w krajach śródziemnomorskich	137
Rozwój gospodarczy na północnym zachodzie	141
Granica na wschodzie	148
Gospodarka epoki przedindustrialnej: Zachód i Imperium Osmańskie	151

Rozdział 5

STRUKTURA SPOŁECZEŃSTWA: SZLACHTA I URZĘDNICY 156

Tradycja i szlachectwo	158
„Kryzys arystokracji”	163
Szlachta i korona we Francji	167
Nobilitacje i nabywanie urzędów na Zachodzie	170
Handel tytułami i urzędami w Kastylji i Anglii	174
Szlachta i służba państwowa w Europie Północnej i Środkowej	177
Elity w Rzeczypospolitej i w Rosji	181

Rozdział 6

STRUKTURA SPOŁECZEŃSTWA: ŻYCIE W MIASTACH 184

Miasteczka	188
Miasta duże	193
Stolice	197
Biedota miejska	200
Rozruchy i świat przestępczy	204
Działalność dobroczynna	209
Pomoc państwa dla biedoty miejskiej	212

Rozdział 7

BUNTY LOKALNE, WOJNY DOMOWE I „KRYZYS XVII WIEKU” 218

Wolność czy anarchia: szlachta w Rzeczypospolitej i na Wschodzie	222
Bunty w miastach i secesje prowincji: Hiszpania i jej terytoria w latach czterdziestych	228

Frona: wyzwanie dla absolutyzmu?	231
Dwie wojny domowe w Anglii	236
Rewolucja i próby przywrócenia stabilności w Anglii	241
Bezkrwawe „kryzysy” w królestwach skandynawskich	247
Republikanizm w Zjednoczonych Prowincjach	251

Rozdział 8

STRUKTURA SPOŁECZEŃSTWA: CHŁOP I WŁAŚCICIEL ZIEMSKI 256

Poddaństwo w Rosji	261
Warunki życia na wsi w Europie Środkowo-Wschodniej	265
Rolnictwo i rynek w Europie Środkowej i Zachodniej	268
Dochodowe gospodarstwa rolne w Niderlandach i Anglii	272
Chłop, niewolnik i pracownik w Europie Zachodniej	276
Bunt chłopski i działania represyjne państwa	280

Rozdział 9

WIARA, UMYŚLOWOŚĆ, WIEDZA I SŁOWO DRUKOWANE 289

Polowania na czarownice	292
Walka o umysły	297
Słowo drukowane	305
Sceptycyzm, Galileusz i rozrastający się Wszechświat	310
Nauka i wspólnota uczonych	314
W poszukiwaniu idealnego modelu rządów	319

Rozdział 10

SZTUKA, WARTOŚĆ TALENTU I KOSZT POZORÓW 325

Kultura popularna	327
Muzyka kościelna i publiczność w miastach	330
Sztuki plastyczne i Kościół katolicki w Rzymie	334
Budowle i symbole	342
Dwory książęce i królewskie	346
Mecenat publiczny i odbiór sztuki	354

Rozdział 11

ABSOLUTYZM I POWRÓT ŁADU SPOŁECZNEGO PO ROKU 1660 360

Ograniczenia władzy centralnej	363
Regulowanie handlu i przemysłu przez państwo	368
Siła militarna i ucisk fiskalny w krajach Habsburgów i we Francji	373
Przemiany w Brandenburgii-Prusach i w Szwecji	376

„Naród polityczny” i monarchia Stuartów w latach 1660–1688	381
Polityka Kościoła i absolutyzm	387

Rozdział 12

WŁADZA I KONFLIKT W DRUGIEJ POŁOWIE XVII WIEKU	393
--	-----

Ludwik XIV i konflikty międzynarodowe po roku 1660	394
Rywalizacja handlowa w Europie i w koloniach	399
Opozycja wewnętrzna i monopol państwa na przemoc	404
Wizerunek siły i państwo świeckie	409
Cofanie się granicy wschodniej: Rosja	414
Wnioski	418
Przegląd najważniejszych wydarzeń w latach 1598–1700	424
Przypisy	435
Bibliografia	462
Indeks osób	472
Indeks nazw geograficznych i etnicznych	485
Spis ilustracji	492